

Piotr Kowolik

Prof. zw. dr. hab. Bogusław Śliwerski
: pedagog, teoretyk i praktyk edukacji
alternatywnej

Nauczyciel i Szkoła 1-2 (10-11), 251-253

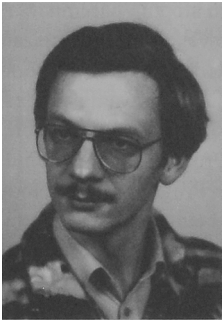
2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr Kowolik

Prof. zw. dr. hab. Bogusław Śliwerski — pedagog, teoretyk i praktyk edukacji alternatywnej

Profesor Bogusław Śliwerski urodził się 4 sierpnia 1954 r. w Łodzi. Ukończył w 1977 r. studia pedagogiczne o specjalności pedagogika szkolna. Pierwszą pracę zawodową podjął jeszcze w czasie studiów, kiedy to w okresie od 5 grudnia 1974 roku do 5 czerwca 1975 roku przyjął obowiązki nauczyciela w wymiarze 1/2 etatu w Szkole Podstawowej nr 101 w Łodzi. Pracę naukowo-dydaktyczną w pełnym wymiarze rozpoczął 1 października 1977 r. na stanowisku asystenta w Instytucie Pedagogiki i Psychologii (IPiP) Uniwersytetu Łódzkiego. W dwa lata później awansował na stanowisko starszego asystenta w Zakładzie Teorii Wychowania IPiP UŁ. Tutaj prowadził badania w zakresie przygotowywanej rozprawy doktorskiej pt. *Metodologiczne aspekty naukowych dociekań nad samowychowaniem*, pod kierunkiem profesora zwyczajnego Karola Kotłowskiego. Obronił ją w 1985 roku, uzyskując na Wydziale Filozoficzno-Humanistycznym Uniwersytetu Łódzkiego stopień naukowy doktora nauk humanistycznych. Lata jego asystentury wypełniła przede wszystkim praca dydaktyczna, badawcza i samokształcenie. W swoich zainteresowaniach naukowych nawiązywał do łódzkiej szkoły pedagogiki filozoficznej, wywodzącej się z pedagogiki kultury, z myśli takich jej przedstawicieli, jak B. Nawroczyński, S. Hessen i K. Kotłowski. Interesował się filozoficznymi przesłankami samowychowania jako nieobecnego fenomenu w polskiej powojennej myśli pedagogicznej (w tym głównie teorii wychowania).

W czerwcu 1992 roku wszczął przewód habilitacyjny na Wydziale Pedagogicznym Uniwersytetu Warszawskiego na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej pt. *Przekraczanie granic wychowania. Od „pedagogiki dziecka” do antypedagogiki* (Acta Universitas Londziensis, Łódź 1992), zaś Centralna Komisja ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych nadała Mu z dniem 25 paź-

dziernika 1993 r. tytuł doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki — pedagogiki ogólnej. W grudniu 1998 roku zostało wszczęte na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu postępowanie o nadanie dr. hab. Bogusławowi Śliwerskiemu tytułu naukowego, które zostało zakończone pozytywnie uchwałą tej Rady, zaś po rozpatrzeniu jego dorobku przez Centralną Komisję ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych, postanowieniem z dnia 4 listopada 1999 r. Prezydent RP nadał Mu tytuł naukowy profesora nauk humanistycznych.

Społecznie B. Śliwerski był w okresie lat 1970–1990 bardzo silnie zaangażowany w działalność ruchu harcerskiego, reprezentując jego proskautową orientację. Przeszedł wszystkie szczeble służby harcerskiej do stopnia harcmistrza PL, pełniąc funkcje od zastępowego, drużynowego, szczerpowego i przewodniczącego kręgu instruktorskiego, po członka Rady Naczelnej ZHP w okresie jego „odnowy”. Wiele swoich publikacji poświęcił teorii i metodyce wychowania harcerskiego oraz kształceniu kadry instruktorskiej. W roku 1977 utworzył wraz z bratem Wojciechem — Ogólnopolską Harcerską Poradnię Programowo-Metodyczną „Impuls”, która przekształciła się w Ogólnopolski Ruch Programowo-Metodyczny, wspierający wychowawców, społeczników w ich służbie na rzecz dzieci. Za powyższą inicjatywę oraz dwudziestoletnią działalność instruktorską został odznaczony w 1979 roku Brązowym Odznaczeniem im. Janka Krasickiego oraz w 1980 roku Krzyżem za Zasługi dla ZHP.

Obecnie jest pracownikiem naukowym Katedry Teorii Wychowania na Wydziale Nauk o Wychowaniu Uniwersytetu Łódzkiego, na stanowisku profesora nadzwyczajnego. Od lutego 1994 roku kieruje Zakładem Teorii Wychowania. W Uniwersytecie Łódzkim pracuje już 23 lata, zasiadając od 1979 r. w jego Senacie. Zainteresowania naukowe B. Śliwerskiego koncentrują się na interdyscyplinarnych badaniach socjalizacji i wychowania, pedagogice wczesnoszkolnej, problemach kształcenia pedagogów oraz pedagogice porównawczej. W pierwszym okresie swojej pracy zajmował się teorią i metodyką wychowania harcerskiego. Później zajął się problematyką nieobecnych dyskursów edukacyjnych w naszym kraju, w tym szczególnie nurtów i ideologii wychowania związanych z postmodernizmem. W ciągu wszystkich lat swojej pracy w Uniwersytecie Łódzkim opublikował 363 rozprawy naukowe. Wśród najważniejszych rozpraw można wyróżnić: *Spotkania w instruktorskim kręgu*, Warszawa 1983; *Przyrzeczenie w drużynie harcerskiej. Z dziejów metodyki*, Kraków 1986 (1987, 1994); *Zwyciężaj sam siebie*, Kraków 1987; *Harcmistrzu, skorzystaj*, Kraków 1987; (współred. W. Śliwerski); *Tylko dla instruktorów*, Kraków 1989; *Stalinizm w ZHP*, Kraków 1989; (współred. T. Szkudlarek) *Wyzwania pedagogiki krytycznej i antypedagogiki*, Kraków 1991 (1993, 2000); (współred. W. Śliwerska) *Edukacja w wolności*, Kraków

1991 (1993); *Przekraczanie granic wychowania. Od „pedagogiki dziecka” do antypedagogiki*, AUL, Folia Paedagogica et Psychologica, Łódź 1992; *Wyspy oporu edukacyjnego*, Kraków 1993; *Klinika szkolnej demokracji*, Kraków 1996; *Edukacja autorska*, Kraków 1996; *Współczesne teorie i nurty wychowania*, Kraków 1998 (indywidualna nagroda naukowa Ministra Edukacji Narodowej w 1999 r.); *Bariery i możliwości wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży w reformowanej szkole*, Łódź 1999; *Edukacja w wolności* (red.), Kraków 1992; *Edukacja alternatywna — dylematy teorii i praktyki* (red.), Kraków 1992 (1993); *Kontestacje Pedagogiczne*, Materiały III Sesji Zjazdu Pedagogów (red. i wstęp), Warszawa 10–12. 1993, Warszawa 1993; *Pedagogika alternatywna — dylematy teorii i praktyki* (red.), Kraków 1995; *Pedagogika alternatywna — dylematy teorii i praktyki* (red.), Kraków 1998; *Jak skutecznie nauczać i wychowywać we współczesnej szkole?* (wstęp i red.), Kraków 1999; *Leksykon PWN — Pedagogika* (współred. z B. Milerskim), Warszawa 2000. W drugiej połowie 2000 roku ukazały się dwie kolejne książki pod wspólną redakcją naukową: *Edukacja alternatywna — Nowe teorie, modele badań i reformy* (współred. Jacek Piekarski) i *Pedagogiczne drogowskazy* (współred. Barbara Juraś-Krawczyk).

W latach 1990–1995 zainspirował środowisko szkolne Łodzi, makroregionu łódzkiego oraz innych miast (np. Warszawa, Nowy Sącz, Lublin, Wrocław, Oleśnica, Poznań, Toruń, Gdańsk) do tworzenia **klas autorskich**, **klas innowacyjnych** w szkolnictwie państwowym (na poziomie nauczania początkowego), bazujących na opracowanym wspólnie z żoną Wiesławą eksperymencie w zakresie antyautorytarnej edukacji wczesnoszkolnej. Prowadził wraz ze śp. Żoną w latach 1991–1993 klasę autorską w Szkole Podstawowej nr 37 w Łodzi. Ich wspólny model zreformowanego kształcenia wczesnoszkolnego został wdrożony także poza granicami kraju, a mianowicie od 1994 roku na Słowacji, w 58 klasach szkół podstawowych Preszowa.

W grudniu 1991 r. B. Śliwerski założył Polskie Stowarzyszenie Edukacyjne „Szkoła dla Dziecka”, którego prezydentem był do grudnia 1995 r. Ponadto zaangażował się w działalność towarzystw naukowych i zawodowych: członek prezydium Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego oraz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Po raz drugi został wybrany do Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, gdzie wchodzi w skład jego Prezydium na lata 1999–2002. Jest także członkiem takich polskich oraz zagranicznych stowarzyszeń naukowych i fundacji, jak: Polski Komitet Korczakowski, Deutsche Korczak Gesellschaft, Stiftung Schule für das Kind (Horw, Szwajcaria) oraz Förderkreis Freundschaft mit Kindern (Münster).